

Reisipäevik: Portugal ja Hispaania 27.6 - 9.7.2005

Birding trip to Portugal and Spain, 27.6-9.7.2005

Trip route was Lissabon – Cabo De Sao Vicente – Quinta do Lago – Sevilla – La Medina lake – Aracena – Beja – Castro Verde area – Evora – Almendres – Lissabon. 133 species were seen and it was fairly good result considering the “family vs. birding” type of trip. #marks the new species in the triplist. You can find the pictures of the trip in our gallery.

Siinkohal on esitatud ühe väikese Lõuna-Euroopa linnuretke kirjeldus. Ehk on see edaspidi sinnakanti sattuvatele linnuvaatlejatele abiks. Enne retke eeltööd me eriti ei teinud. Broneerisime Eestis rendiauto ette ja oligi minek. Kuna minu matkakaaslased pole just eriti suure loodushuviga, siis otsisin kohalike linnupaikade asukohad internetist eelnevalt välja. Erinevad reisikirjeldused on suureks abiks. Marsruuti mõtlesime kogu retke jooksul spontaanselt, kasutades abimaterjalina eelkõige Lonely Planet'it. Minu õnneks olid linnupaigad tihti kultuuriväärtustele üpris lähedal ja seetõttu huvide konflikte ei tekkinud :). Tundub, et tegelikult on see marsruut väga sobiv nii kultuurist kui loodusest huvitunule. Iga uue retkenimestikku lisandunud liigi järele olen lisanud ladinakeelse nime, seejärel #-sümboli ja vastava numbri. Kokku nägin 133 liiki ja arvan, et see on kesksuvel väga hea tulemus. Teised, kes samalaadseid “ perekond vs. linnud ” retki teinud, on saanud oluliselt vähem liike (70-100). Arvesse tuleb võtta, et tegemist polnud vaid linnuvaatlemisele keskendunud retkega. Pildid retkest on üleval www.estbirding.ee galeriis.

Lend väljub Helsingist ja enne reisi algust saame natuke seal ringi hulkuda. Tähtsaim ost on Lonely kohustuslik Planeti Portugali käsiraamat. Ümberistumine on Amsterdamis ja sealgi saame linnas paar tundi kurseerida.

27.6

Lissaboni jõuame kl. 00:30. Jookseme eluga autorenti, et enne ööd veel oma broneeritud auto Avise autorendist kätte saada. Jõuame just enne sulgemist ja meile antakse kätte uhiuue Lancia Musa võtmed. Auto leidmine parklate labürintidest võtab tund aega. Järgnevad tund aega sõidame mööda Vasco Da Gama silda Setubali linnakese suunas lootusega kämping leida. Eksirännaku lõpuks leiame kämpingu, kuid sealne pahura ilmega valvur seletab meile, et “campismo closed” ja vaadake ise kuidas hakkama saate. Portugalis suletakse enamik kämpinguid kl. 7 või 8 ajal õhtul. Parkisime oma auto suvalise tee äärde ja üritasime väikses autos kuidagimoodi öö mööda veeta.

Valgeks hakkab minema kella kuue paiku. Läbi une kuulen esimesed liigid retke nimekirja – rohevint (Carduelis chloris) #1, ohakalind (Carduelis carduelis) #2, koldvint (Serinus serinus) #3, musträstas (Turdus merula) #4 ja punarind (Erithacus rubecula) #5. Setubali poolsaar on suur rahvuspark ja sõidame siin hommikul natuke ringi. Esimese stopi teeme rannakaljude ääres Arrabidas, kus ka sööme. Linde liigub siin palju. Üle pea lendab üksik suurpiiritaja (Apus melba) #6. Ühe hoone ümber askeldab paar sini-kivirästa (Monticola solitarius) #7, mõned koduvarblased (Passer domesticus) #8 ja sinitihane (Parus caeruleus) #9. Koduvarblasi on siinmail võrreldes Eestiga uskumatult palju ja kõikvõimalikes eri biotoopides. Kaljudel pesitsevad lõuna-hõbekajakad (Larus michahellis) #10. Põõsastes laulavad sametpea-põõsalinnud (Sylvia melanocephala) #11. Edasi liikudes näen autoaknast esimese turteltuvi (Streptopelia turtur) #12 ja tuuletallaja (Falco tinnunculus) #13. Teeme taas ühe peatuse keset metsa ja siin saan taas vaadelda. Linavästriku (Motacilla alba) #14 näen retke jooksul vaid mõned üksikud korrad. Kodutuvi (Columba livia) #15, räästapääsuke (Delichon urbica) #16, hall-kärbsenäpp (Muscicapa striata) #17, mustpea-põõsalind (Sylvia atricapilla) #18, suitsupääsuke (Hirundo rustica) #19, peoleo (Oriolus oriolus) #20, laulev roherähn (Picus viridis) #21, suur-kirjurähn (Dendrocopos major) #22, puukoristaja (Sitta europaea) #23, aedporr (Certhia brachydactyla) #24 ja rasvatihane (Parus major) #25 lisanduvad nimekirja uute liikidena.

Poolsaare tipus Capo Espichelis asub vana klooster. Paik tundub hommikul suhteliselt vaikne ja

turistivaba olevat. Merele avaneb siit võimas vaade. Siin istub ühel aial kivikakk (*Athene noctua*) #26. Kivikakud pole eriti usaldavad ja digiscoping ei õnnestunud mul kordagi. Põldudel näen euroopa kaelustäks (Saxicola torquata) #27, kahte ibeeria kuldnokka (*Sturnus unicolor*) #28, ühte noort roostepääsukest (*Cecropis daurica*) #29. Merel lendab neli Atlantise tormilindu (*Calonectris diomedea*) #30. Kloostri ümber on lendamas randpiiritajaid (*Apus pallidus*) #31. Autoteedel näeb kogu retke jooksul sagedasti tuttlöökesi (*Galerida cristata*) #32.

Santanás käime kohvikus. Teenendav personal väljaspool Lissaboni inglise keelt reeglina ei oska, nii et väike sõnaraamat on siin abiks. Eriti keeruline on menüüst aru saada.

Autoaknast näen lisaks uusi liike – Sesimbra's esimene kaelus-turteltuvi (*Streptopelia decaocto*) #33, Aquas De Moura's retke ainuke mustvares (*Corvus corone corone*) #34, igal pool palju valge-toonekurgi (*Ciconia ciconia*) #35 pesitsemas, Alcacer'is hallhaigur (*Ardea cinerea*) #36, metsvint (*Fringilla coelebs*) #37 ja veisehaigru (*Bubulcus ibis*) #38 koloonia (ca 100 isendit). Natuke eksleme Sines'es. Siin näen must-lepalinnu (*Phoenicurus ochruros aterrimus*) #39 paari ja ülelendavat vaenukägu (*Upupa epops*) #40. Maantee ääres istuvad traatidel mesilassenäpid (*Merops apiaster*) #41 (ca 10). Rannalinnas Porto Cavo's tegutsevad hakid (*Corvus monedula spermologus*) #42. Siin on see liik suhteliselt harv. Kohalik alamliik on meie hakist silmapaistvalt tumedama sulestikuga. Autoaknast näeb mitmeid punapea-õgijaid (*Lanius senator*) #43, ühte vaenukägu, ühte lõuna-hallõgijat (*Lanius meridionalis*) #44 ja pasknääri (*Garrulus glandarius*) #45. Lõuna-hallõgija on meie omast tumedama ülapoolega, alapool roosakas-hall ja kulmutriip väiksem. Marsruut läheb edasi: Odeceixe – Rogil – Alfambra – Bordeira – Vilo do Bispo – Sagres. Meie väljavalitud kämping asub Sagres'es. Siinne kämping sobib linnuvaatlejale hästi. Paik on puhas ja vaikne. Ümbruskonnas tegutsevad mesilassenäpid, euroopa kaelustäksid, punapea-õgijad ja retke esimene piiritaja (*Apus apus*) #46. Öhtul läheme päikeseloojangu ajaks Cabo de Sao Vincente'le. Paik on linnuvaatlejate seas tuntud rändevaatluskoht. Samal ajal kui normaalsed inimesed poolpilvist päikeseloojangut naudivad vaatan ise linde. Merel lendab 5 Atlantise tormilindu, üks noor suula (*Morus bassanus*) #47, ca 500 lõuna-hõbekajakat ja kaljudel istub 2 karikormorani (*Phalacrocorax aristotelis*) #48. Neeme tipus oleva kloostri juures tegutsevad must-lepalinnud ja üks tuttlööke.

Liiklemine oli esimesel päeval väsitav, kuna tuleb harjuda kohaliku liikluskultuuriga ja arvukate ringteedega. Edaspidi on asi juba lihtne.

28.6

Hommikul ärkan vara ja käin campismo't ümbritsevatel põldudel ja põõsastikes. Laagriplatsi territooriumil tegutseb 20 roostepääsukest. Lisaks näen ümbruskonnas veel 2 halltsiitsitajat (*Miliaria calandra*) #49, 6 euroopa kaelustäksi, 10 sametpea-põõsalindu, ühte suurpiiritajat, 4 nõmme-põõsalindu (*Sylvia undata*) #50, 20 ibeeria kuldnokka, ühte lõuna-hallõgijat, 5 ülelendavat kaljuhakki (*Pyrrhocorax pyrrhocorax*) #51, 10 hakki ja 10 veisehaigrut. Siin määran ka esimesed kivi-tuttlöökesed (*Galerida theklae*) #52 ja saan neist määrangu kinnitamiseks mõned fotod.

Kui kaaslased ärkavad, liigume edasi Lagosesse. Teel näen 4 siidhaigrut (*Egretta garzetta*) #53. Lagosese ostame piletid (25EUR) delfiinide vaatlemise retkele. Merele minnakse 10 inimest mahutavate kiirpaatidega. Paadi kiirus on üllatavalt suur, kogu aeg peab käepidemest kramplikult kinni hoidma. Väga lahe üritus iseenesest. Hoog võetakse maha alles olles rannast 20 km kaugusel. Siin otsitakse delfiiniparv üles (või pigem otsivad delfiinid meid üles). Paadi ümber tiirutab paarkümmend harilikku delfiini (*Delphinus delphis*) ja ühel vanal isendil on ka pisike poeg kaasas. Tagasi randa suundudes näen lähedalt ühte Atlantise tormilindu ja umbes kümme baleaari tormilindu (*Puffinus mauretanicus*) #54. Teeme Lagosese lõunasöögi ja sõidame edasi ida suunas. Autoaknast näen esimest korda siniharakat (*Cyanopica cyane*) #55. Pärast Portimao'd läheb kiirtee läbi mingi laguuni. Teeme siin minu soovil väikse peatuse. Linde on siin siiski vähe – 5 siidhaigrut, 15 valge-toonekurge, 1000 lõuna-hõbekajakat, 50 naerukajakat (*Larus ridibundus*) #56, üks tõmmukajakas (*Larus fuscus*) #57 ja hallhaigur. Öhtu jõuab kätte ja üritame uue kämpingu leida. Quarteira's ongi üks kämping, millest pole

atlases, ega teistes raamatutes mingit märget. See kämping kuulub Orbitur'i kämpinguketti. Orbituri kämpingud on kvaliteetsed ja samas mitte väga kallid. Paik on kena ja siin on suur bassein. Maapind on kämpingutes tavaliselt kõva ja telgivaiaid peame kiviga sisse taguma. Telgipaigaldamise ajal lendab meist üle 2 vaenukägu ja mesilassenäpp.

Hilisõhtul tahan käia otsimas lähedalasuvat linnupaika – Quinta do Lagot. Leidsin selle asupaiga kirjelduse internetist (nagu ka paljud teiste linnuaukude juhised). Teiste linnuvaatlejate poolt tehtud reisikirjeldustes on linnualadele jõudmine küllaltki hästi selgeks tehtud. Neid reisikirjeldusi on soovitatav kaasa võtta, siis on orienteerumine lihtsam. Paika jõudmine on hõlbus ja kämpingust on see vaid paarkümmend kilomeetrit. Parem on, kui hommikuks on tee selgeks tehtud siis ei kaota hommikul väärtuslikku jahedat aega. Pärast kella kümnet on juba põrgukuumus. Vahel on kraade üle 40. Quinta do Lago on rikkurite puhkepiirkond. Madonnalgi pidavat siin suvila asuma. Laguun on ümbritsetud elamute ja golfiväljakuga. Mere ääres asuva liivarannani viib pikk puusild. Laguuni ümbritsevates okasparkides näen vähemalt 7 siniharakat. Laguuni ümbruses loendan 2 mustjalg-tüllil (Charadrius alexandrinus) #58, 5 tuttlöökest, 5 väikekiiru (Sternula albifrons) #59, sinikael-parti (Anas platyrhynchos) #60, 10 lauku (Fulica atra) #61, 3 siidhaigrut, ühe punajalg-tildri (Tringa totanus) #62 ja vaenukäo. Öösel on kõva tuul.

29.6

Hommikul ajame Epuga end varem jalule. Hommikusöögi ajal vaatlen kämpingu territooriumil vaenukägu, 4 siniharakat, 2 suur-kirjurähni, aedporri (2m kauguselt!), tuuletallajat, 5 roostepääsukest ja mesilassenäppi. Mesilassenäpi vrlük-hääl on siin pidevaks taustaheliks.

Tundub, et Quinta do Lagos oleme mõõna ajal. Porist on krabid välja roninud ja kõikjal on näha palju kahlajaid. Liigun parklast ca 2 km ida suunas, kust leiangi veelindude meelispaiga. Siin on palju kurvitsaid ja parte. Karkjalad on ärevad ja tulevad ründama paari meetri kaugusele, hiljem näen mõnda poega. Pojad on ka mustjalg-tüllil, väikepütil, sultantaidal ja taidal. Üle ala lendab üks tuuletallaja. See liik on võrreldes muude Lõuna-Euroopa piirkondadega Portugali lõunaosas üllatavalt vähearvukas. Vees ujub laukude, püttide ja partide mass. Kaugemal hüüab jämejalg, kuid lindu ei suuda kahjuks näha. Kajakate seast leian hõlpsasti 5 vana karbuskajakat. Üks mingile sarnane pisiimetaja ründab lambahänilast (kohalik alamliik on iberiae). Siniharakad teevad ümbritsevates põõsastes kogu aeg kõva kisa ja ajavad üksteist taga. Ühelt väikselt ojalt ajan jäälinnu lendu. Taustaks kostub rohulindude tiksumine. Vaatlen ligi 2 tundi, siis lähen kämpingusse tagasi. Lõunase kuuma aja elame basseini ääres. Õhtul lähevad kaaslased Quarteirasse hulkuma ja mina lähen tagasi Quinta do Lagosse. Seekord võtan natuke teise suuna ja leian golfiväljakute ääres asuva tiigiga ümbritsetud linnuvaatlemise varjendi. Siingi on linde tohutult ja linnud on väga lähedal. Tiigil ujuvad väga lähedal punanokk-vargid ja väikepütid. Roostikus tegutseb üks väikehüüp ja peagi näen teda koos pojaga. Siingi leian ühe sultantaida pesakonna. Kaks läikiibist on samuti hea leid. Käin veel ringi mitmeid kilomeetreid ja linnurikkus tundub olevat kogu alal suur. Põõsastikes tiksuvad punarinna sarnaselt kalda-rädilinnud ja suudan neist kahte ka kenasti näha. Laulmas neid ei kuule. Laguuni idaservas on soolaväljad, kus on taas palju kahlajaid. Lutsnökk-iibiste parv tuleb ning maandub mu vaatevälja ja oma imestuseks näen, et vähemalt viiel neist on värvirõngad. Päeval nägin ka ühel lõuna-hõbekajakal värvirõngast. Hakkab hämarduma ja külmaks minema. Tagasi minnes lendab üle tee haigur, kuid määrata seda koheselt ei saa. Õnneks istub lind puudele maha ja näen teda nüüd hästi – ööhaigur on täna juba seitsmes lifer. Tagasi sõidan viimases valguses ja üle tee lendab punakael-öösorr. Seda liiki on öösorrist väga raske välimuse järgi eristada (laul on hea tunnus), kuid teadaolevalt siin alal öösorri pole. Kokku näen kahe retkega siin järgmisi linde:

15 valge-toonekurge

7 hallhaigrut

15 siidhaigrut

400 sinikaela

emane väikehüüp koos pojaga (*Ixobrychus minutus*) #63

20 luitsnökk-iibist (*Platalea leucorodia*) #64

2 läikiibist (*Plegadis falcinellus*) #65

5 veisehaigrut

ööhaigur (*Nycticorax nycticorax*) #66

55 rääksparti (*Anas strepera*) #67 55

3 ad + pull punapeavarti (*Aythya ferina*) #68

10 punanökk-varti (*Netta rufina*) #69

üle 40 väikepüti (*Tachybaptus ruficollis*) #70

10 tuttpüti (*Podiceps cristatus*) #71

6 ad + 4 pull sultantaita (*Porhyrio porpyrio*) #72

5 ad + 5 pull taita (*Gallinula chloropus*) #73

1500 lauku

tuuletallaja

60 naaskelnokka (*Recurvirostra avosetta*) #74

30 karkjalga (*Himantopus himantopus*) #75

70 meritülli

30 punajalg- tildrit

1 heletilder (*Tringa nebularia*) #76

1 häälitsev jämejalg (*Burhinus oedicnemus*) #77

3 vihitajat (*Actitis hypoleucos*) #78

5 plüüd (*Pluvialis squatarola*) #79

5 suurkoovitajat (*Numenius arquata*) #80

2 väikekoovitajat (*Numenius phaeopus*) #81

30 mustsaba-viglet (*Limosa limosa*) #82

20 kivirullijat (*Arenaria interpres*) #83

1 leeterüdi (*Calidris alba*) #84

50 soorüdi (*Calidris alpina*) #85

10 kõvernökk-rüdi (*Calidris ferruginea*) #86

5 ad karbuskajakat (*Larus melanocephalus*) #87

1 tutt-tiiru (*Sterna sandvicensis*) #88

2 räuska (*Sterna caspia*) #89

10 väiketiiru

vaenukägu

jäälind (*Alcedo atthis*) #90

punakael-öösorr (*Caprimulgus ruficollis*) #91

500 Hir/Del pääsukest

20 siniharakat

15 rohulindu (*Cisticola juncidis*) #92

10 lambahänilast (*Motacilla flava*) #93

4 tuttlöökest

2 kalda-rädilindu (*Cettia cetti*) #94

punapea-õgija

20 ibeeria kuldnokka

30.6

8:30 ajal stardime taas ida suunas. Tavira' s teeme ostude ja tankimise tarvis pikema peatuse. Supermarket asub soolaväljade kõrval ja seetõttu pole tööjaotust keeruline teha. Mina linde saltena'dele vaatama, Epp ja Rainer poodi.

Soolaväljadel on pikanokalistel hea elu. Karkjalgadel ja mustjalg-tüllidel tundub olevat siin palju territooriume. Uute liikidena saan kirja ühe kaugel lendava flamingo (*Phoenicopterus ruber*) #95, retke ainukese haraka (*Pica pica*) #96 ja kanepilinnu (*Carduelis cannabina*) #97. Mustjalg-tülle on siin 40, karkjalgu 40, kivirullijaid 2, punajalg-tildreid 1, soorüdisid 10, naaskelnokki 5, mustsaba-viglesid 5, tuttlöökesi 10 ja väiketiire 10. Ühel väiketiiril on värvirõngas jalas. Traatidel passib üks lõuna-hallõgija.

Liigume edasi Hispaania suunas. Teel näen retke esimesed must-harksabad (*Milvus migrans*) #98. Kõikjal teede ääres on tuttlööke väga arvukas, traatidel istuvad mitmel pool lõuna-hallõgijad ja mesilassenäpid. Ühes rannas üritame ka ookeani ujuma minna, aga vesi on uskumatult külm ja loobume õige pea. Eesmärk on jõuda õhtuks Sevilla lähistele kämpingusse. Kuna magame kiirteel õige mahamineku koha maha, peame tegema lisaringi ca 10 km. See kämping asub kiirtee ääres ja ümbruskonnas ringi jalutamise võimalust erilist pole. Lindudest näeb siin vaenukägusid, punapea-õgijaid ja muid tavalisi linde. Sõidame bussiga linna õhtut veetma. Enamik päevast kulub autoga sõites.

1.7

Hommikul sõidame Sevillasse. Pargime auto tasuta parklasse ja läheme tuuribussiga linnaekskursioonile. See oli hea idee, sest omapäi ringi kolades ei saa sellest suurest linnast mingit korralikku ülevaadet. Kuumus on isegi kell 17.00 veel 43 kraadi. Kultuuriväärtustega tutvumine sellistes tingimustes pole eriti meeltülendav. Õhtupoole stardime lõunasse. Trajektoor on Jerez de la Frontera – Cadiz – Chiclana de la Frontera. Ööbime Chiclana's.

2.7

Tuleb taas kõva linnupäev. Epp ja Rainer tahavad Giblaltaris ära käia. Ise palun end marsruudi lähistele jääva Laguna de Medina äärde viia. See järv on üks Hispaania populaarsemaid linnukohti. Eelkõige seetõttu, et siin on pesitemas olnud selliseid liike nagu sagarlauk (2005 on esimene aasta kui pole kahjuks ühtegi olnud!), marmorpart ja valgepõsk-händpart. Veedan siin järgnevad 6 tundi.

Järve ümbritseb matkarada, kohalik linnuvarjend on lukuga suletud. Kohe järve äärde jõudes näen kalda lähistel ujumas 4 mustkael-pütti. Järve ümbritsevatel pöösastikes on palju erinevaid värvulisi – halltsiitsitajaid, euroopa kaelustäkke, lääne-käosulaseid, kalda-rädilinde jm. Linnuvarjendi juures on vaatlemas üks kohalik linnumees. Mees ei oska sõnagi inglise keelt, kuid ladinakeelsed linnunimed on tal hästi selged ja nii saame viipe-segakeeles suhelda. Marmorparti ei suuda me ühtegi leida, kuid valgepõsk-händparte näeme 24. Ka teisi veelinde üpris palju. Temperatuuri tõustes hakkavad ka röövlinnud liikuma ja näen siin oma elu esimese kääbuskotka. Järve ääres vaatlesin järgmisi linde:

Tuttpütt 50

Mustkael-pütt (*Podiceps nigricollis*) #99 – 4 järvel ujumas

Valgepõsk-händpart (*Oxyra leucocephala*) #100 – 24 järvel ujumas

Lauk 30

Kaeluskotkas (*Gyps fulvus*) #101 – 2 ülelennul

Roo-loorkull (*Circus aeruginosus*) #102 – 1 emane paigal

Tuuletallaja 3

Halltsiitsitaja 10

Kalda-rädilind 4

Rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*) #103 – 1 laulev

Roostepääsuke 20

Kääbuskotkas (*Aquila pennata*) #104 – 1 ülelennul

Luitsnökk-part (*Anas clypeata*) #105 – 1 järvel

Luitsnökk-iibis 20

Punanokk-vart 10

Sinikael-part 100

Lääne-käosulane (*Hippolais polyglotta*) #106 – 2 põõsastes tegutsemas, väga julged
Tuttlõoke 10
Lambahänilane 1
Väikepütt 1
Vaenukägu 1
Ronk (*Corvus corax*) #107 – 2 paikset
Must-harksaba 3 paikset
Madukotkas (*Circaetus gallicus*) #108 – 1 kaugemal põldude kohal lendamas
Sametpea-põõsalind 10
Rohulind 2
Turteltuvi 2
Kaelustäks 4
Kalakotkas (*Pandion haliaetus*) #109 – 1 järve kohal lendamas
Veisehaigur 10
Kaldapääsuke (*Riparia riparia*) #110 – 1 koos roostepääsukestega järve kohal lendamas

Pärastlõunal korjatakse mind taas auto peale ja suundume tagasi põhja Sevilla suunas. Teel teeme mõned peatused ja uute liikidena lisanduvad kaelustuvi (*Columba palumbus*) #111 ja hiireviu (*Buteo buteo*) #112.

Meie uus kämping asub Sevillast 80 km loodes asuva Aracena väikelinna lähisel. See on mõnusaim ööbimispaik, kus seni oleme olnud ja igale loodushuviga reisijale soovitatav. Kämpingut ümbritsevad mäed, karjamaad ja korgipuusalud. Kui telk püsti pandud ja basseinis end maha jahutatud, võtan optika ja lähen campismo ümbrusesse hulkuma. Meie ööbimiskoha lähisel voolaval ojal tegutseb paar jõgivästrikke (*Motacilla cinerea*) #113 ja viinamäe-tsiitsitajaid (*Emberiza cirrus*) #114. Lisaks näen paar euroopa kaelustäksi, umbes 40 mesilasenäppi, 6 must-harksaba, 2 kääbuskotkast, hiireviud, 2 lääne-käosulast, 5 roostepääsukest, 2 halltsiitsitajat, 50 ibeeria kuldnokka, punapea-õgija pesakondi, 2 kivipääsukest (*Ptyonoprogne rupestris*) #115, 7 sabatihast (*Aegithalos caudatus*) #116, 1 raisakotkast (*Aegypius monachus*) #117, 3 kaeluskotkast, suur-kirjurähni, puukoristajat ja kõikjal saludes elutsevat aedporri. Aedporri hääli on meie porri omast kardinaalselt erinev, väga valju ja natuke sarnane jäälinnu hüüule. Öösel lendavad telgi ümber nahkhiired ja laulab üks kodukakk (*Strix aluco*) #118.

3.7

Hommikul ärkan vara ja lähen retkele. Väiksemaid linde on liikvel palju. Telgi lähisel tähistab käblik (*Troglodytes troglodytes*) #119, jõgivästrikke näen 3, ibeeria kuldnokki on ülelendavas parves 350. Õhtul kuulsin häält, mida arvasin lääne-ööbiku (*Luscinia megarhynchos*) #120 oma olevat, kuid lindu ei näinud. Seekord läheb paremini ja näen ühte noort ja ühte vanalindu hästi. Metsast kuulduv väänkaela (*Jynx torquilla*) #121 laulu ja puudel tegutsevad 2 tutt-tihast (*Parus cristatus*) #122. Lisaks näen siniharakat, 20 punapea-õgijat, 5 lääne-käosulast, 3 vaenukägu ja retke teise metsvindi. Halltsiitsitajaid, kaelustäkse, koldvinte ja mesilasenäppe on kõik kohad täis.

Lõuna ajal peesitame taas basseini ääres. Siin on väga mõnus röövlindude vaadata ja päikest võtta. Basseini kohal näen lendamas madukotkast, 2 hiireviud, kääbuskotkast, 20 must-harksaba, 3 raisakotkast ja 7 kaeluskotkast.

4.7

Lõuna ajal käime vaatamas 10 km kaugusele jäävat Puerto Moral'i lähisel olevat järve. Kuumuse tõttu on järve veetase alanenud paar meetrit ja elu siin eriti pole. Järve lähedal lendavad mõned kivipääsukesed, siniharakad, vaenukäod, harksabad, kaeluskotkad ja 2 madukotkast. Järvel ujuvad üksikud tuttpütid ja kaldal jookseb retke teine linavästrik.

Uue liigina tuleb retke nimekirja järve kaldal istuv rabapistrik (*Falco peregrinus*) #123

Tagasi kämpingus olles kohtun taas ühe kohaliku loodusehuvilisega. Loomulikult inglise keelt “no comprendes!”. Ladinakeelsed linnunimed on tal selged. Seletab mulle käte ja jalgadega, et kämpingu kõrval asuva mäe otsas on lehmakorjused ja seetõttu on ka siin niipalju röövlindude liikvel. Basseini ääres laiseldes loendan pea kohal 11 kaeluskotkast, 7 raisakotkast ja 20 must-harksaba. Täna on taas palju mesilassenäppe ümbruskonnas – korraga näen 40 isendit lendamas. Öhtul käime Aracenas kohvikus. Isegi õlleklaasi taga panen lindude rohkust tähele – üle 1000 koduvarblase lendavad ööbima. Ka piiritajaid näen peakohal 1000 ringis. Kõikjal hoonetel on paksult räästapääsukeste pesi.

5.7

Täna lahkume Aracena kämpingust lääne suunas. Moura – Alqueva – Serpa – Beja. Serpa lähistel teeme lõunapeatuse ühe järve ääres. Siin on ca 40 valge-toonekurge, 5 vaenukägu, siniharakaid, õgijaid ja retke esimesed kivi-kaljukanad (*Alectoris rufa*) #124 (2 lindu madala männimetsa all). Alquevas käime Euroopa suurimat tammi ja tehisjärve vaatamas. Alqueva tammi planeerimine on tekitanud palju vastuseisu. 2002. a. valminud tammi ja tehisjärve loomiseks raiuti maha tuhandeid hektareid metsa. Lisaks uputati Guadiana jõe orus olevad suure arheoloogilise väärtusega olevad vanad kaljujoonised. Oluliselt kannatab jõe kalastik (sealhulgas üks endemne liik). Tammi majanduslik otstarbekus on väga küsitav, kuna saadava energia ja vee hulk võrreldes tehtavate keskkonnakahjustuste ja rahaliste kulutustega on väike. Tammile lisaks tuleb luua tohutu infrastruktuur, mis nõuab taas suuri lisakulutusi. Samas on irrigatsiooniks ja joogiks saadava vee kvaliteet halb. Kõrbestunud Alentejo regioon suuremõõtmelisest projektist tegelikult ise eriti ei võida, kuna vesi suunatakse enamuses mujale. Ehitis ise on üle saja meetri kõrge betoonkoletis keset ilusat Guadiana orgu. Vees näeb palju väikseid surnud kalu hulpimas. Lindudele sinne paik ei sobi. Siin saan ainukese uue liigina väiketüllil (*Charadrius dubius*) #125. Alqueva tammi toidab Euroopa suurim tehisjärv. Öhtupoolikul jõuame kämpingusse Beja'sse ja sukeldume koheselt basseini. Järgmiseks päevaks olen planeerinud stepilindude retke ja kuna paik on suhteliselt lähedal, käime seda otsimas. Castro Verde põllud asuvad keset Alentejo provintsi. See on Portugali kõige kuumem piirkond. Leiame piirkonna üles ja pikemalt siin ei peatu.

6.7

Hommiikul vara stardin Beja'st ja suundun 40 km kaugusel asuvasse Castro Verde – Mertola – Almodovar kolmnurka. Esimeste lindudena hakkavad silma põldudel tegutsevad kivi-kaljukanad (üle 50), kivikakud (3) ja tuttlöökesed (50). Põldude vaheliste teede ääres on üksikud põõsad kus tegutsevad siniharakad (10), vaenukäod (2) ja veisehaigrud (50). Traatidel on istumas õgijaid, kaelustäkse, roostepääsuke, ibeeria kuldnokki, mesilassenäppe ja tuuletallajaid. Teen pidevalt autoga põldude servas peatusi ja skännin maastikku. Soo-loorkullidele (*Circus pygargus*) #126 sobib sinne ala hästi – näen 4 isas- ja 1 emaslindu. Auto kõrvalt lendab üles 100-ne halltsiitsitajate parv ja kohe kuulen jämejala hüüdu. Lindu ennast ei näe. Hiljem õnnestub neid veelgi kuulda ja ka esimest korda elus näha. Kokku loendan siin üle 10 isendi. Üritan põldudelt meeleheitlikult trappe leida, kuna see on Portugalis parim paik suur-ja väiketrapil vaatlemiseks. Ühest kohast tõusebki ootamatult lähedalt 2 suurtrappi (Otis tarda) #127 rohust lendu ja kaovad ruttu. See ei jää ainukeseks vaatluseks. Hiljem näen veel mitmeid isendeid (kokku 17) nii lennus kui põldudel tegutsemas. Väiketrappe kahjuks ei leia, kuna rohi on kõrge ja linnud peituvad just seal. Tuttlöökeste seast üritan leida kivi-tuttlöökest leida, aga see üritus ei õnnestu, sest löokesed eriti hästi ei poseeri. Siiski näen uute löokestena 5 välja-väikelöökest (*Calandrella brachydactyla*) #128 ja 20 ülelendavat stepilöökest (*Melacorypha calandra*) #129. Löökesi on siin palju, aga kõnnu-väikelöökesi positiivseks määramiseks läheb vaja rohkem aega kui mul hetkel on. Aeg ajalt sõidan üle mõnest ojast, kus on näha taita, kilpkonni ja 1 metstilder (*Tringa ochropus*) #130. Uueks liferiks tuleb ka Portugalis üllatavalt harv vahemere kivitäks (*Oenanthe hispanica*) #131 – kiviaedadel näen istumas isaslindu ja kuus noort isendit. Kella 10 ajal hakkab päike juba kõrvetama ja röövlindude ilmub rohkem välja. Veider on näha sellise kuiva maastiku kohal roo-loorkulli ja hiireviud tegutsemas. Must-harksabasid näen siin viis ja üks käabuskotkas poseerib kenasti. Saan alal veeta neli

tundi ja see jääb siinse fantastilise piirkonna uurimiseks selgelt väheks. Palju oodatud liike jääb nägemata. Sõidan tagasi Beja'sse.

Lõuna ajal hakkame liikuma edasi Lissaboni suunas. Tee peal külastame ühte veinitehast. Herdade Do Esporao asub Rogamoz Do Monsaraz'is. Lõuna ajal korraldatakse siin turistidele väike tuur. Lõunakuuma eest on veinikeldrisse üpris mõnus peitu pugada. Kohaliku viinamarjaistanduse juures asub tehisjärv, kus näen olevat palju linde. Parte ja lauke on siin üle 1500, tüütpütte 20, punapea-varte 5 ja lisaks veel mõned kurvitsad ja haigrud.

Õhtul jõuame Evorasse kämpima.

7.7

Hommikul liigume Evorast 10 km kaugusele jäävasse Almendrese'sse kohalikku kiviringi vaatama. Stoneheng'i-laadne kivimonumentide kompleks on Euroopas omalaadsete seas tähtsamaid. Siin asub 92 erineva suuruse ja kujuga menhiri, mis moodustavad kaks ringi. Arvatakse, et paigal oli kas religioosne otstarve või siin asus primitiivne observatoorium. Siin lendab üks käabuskotkas väga lähedalt must mööda. Korgipuu salus on näha palju tavalisi metsalinde – aedporre, tihaseid, vinte, pasknääre.

Santiago Do Escouralis külastame vanu koopaid. Koopad avastati 1963. a. kaevandustööde käigus. Ühes koopa osas asub neoliitikumist (5000-3000 e.m.a) pärinev matmispaik. Siin on näha skelette koos maetud relvade ja tarbeesemetega. Teistes osades on seintel joonised, mis pärinevad kahest eri perioodist – 25 000 ja 13 000 e.m.a. Joonised kujutavad jahiloomi ja erinevaid sümboleid, millel arvatakse olevat mingi religioosne taust. Koobastesse viiakse giidi juhendusel korraga sisse vaid väike grupp inimesi. Koobastes lendavad nahkhiired ringi. Seda paika tasub kindlasti külastada. Õhtuks jõuame Lissaboni lähiste Sintrasse kämpingusse. Viimase liigina lisandub retke nimekirja musttihane (Parus ater) #133. Lähistel asub tuuline neem Ponta Do Gale. Siin teen natuke merevaatlust ja näen surfarite vahel lendamas ühte karikormorani, 20 Baleaari tormilindu ja ca 30 Atlantise tormilindu.

8.7

Hommikul vahin paar tundi Ponta Do Gale's merele. Tormilinnud liiguvad hästi – kokku loendan 80 Atlantise tormilindu, 70 Baleaari tormilindu ja 10 määramata tormilindu. Karikormorane näen kolm. Lisaks on paigal ligi 1000 lõuna-hõbekajakat. Päeval käime Lissabonis okeanaariumis.

9.7

Hommikul viime rendiauto tagasi ja jääme paariks päevaks elama Lissaboni.